



## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



Lær af fortiden - Lev i nutiden  
Virk for fremtiden

Oktober 1978

Nr. 216 - 36. årgang

N<sup>o</sup> 6

Da Niels Nielsen  
barnfod i Steninge under Baroniet Brahetrolleborg, har,  
i Folge det af mig givne Reglement af 28de October 1781 aflagt Prober paa  
det en Høst Karl derudi paalagte, og hans Arbeide af de dertil udnævnte  
fire Mand er bleven befunden at være meget godt. Saa med-  
deles ham dette til Bedviis derpaa, at han herefter kan antages og tiene som  
Høst-Karl.

Brahetrolleborg den 30<sup>de</sup> Decbr. 1784,

Edmundus.





**Medlemsblad for  
Dansk Slægtsgaardsforening**  
oprettet 5. juli 1941

**Redaktion:**

Hans Hviid, Fåredammen 11, 5300 Kerteminde,  
tlf. (09) 32 14 61.

**Kasserer, sekretær og  
annonceekspektion:**

Fru Inger Hansen, Gassehaven 56, 2840 Holte,  
tlf. (02) 80 25 37. Postgiro nr. 8 08 31 42.

**Slægtsgaardsarkivet:**

Adresse: H. C. Andersens Boulevard 4  
(2. sal t. v.), 1553 København V, tlf. (01) 11 67 20.

**Foreningens revision:**

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Frederiksgade 1,  
1265 København K., tlf. (01) 11 77 88.

**Landsbestyrelsen:**

**LANDSFORMAND:** Gårdejer Jens P. Petersen, (R), Farendløse, 4100 Ringsted, tlf. (03) 64 00 24.

**Næstformand:** Gårdejer Holger Buch Juul, Jægergaarden, Høllund, 7100 Vejle, tlf. (05) 86 50 21.

Gårdejer Peder Møller Frifelt, Frifeltgaard, 6870 Ølgod,  
tlf. (05) 24 30 87.

*Ovennævnte tre udgør bestyrelsens forretningsudvalg.*

Gårdejer Jens Skau, (R) Nygård, 6630 Rødding,  
tlf. (04) 84 62 03.

Gårdejer Jørgen Skoven, »Skoven«, Asdal, 9950 Hirtshals,  
tlf. (08) 97 11 66.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5350 Rynkeby,  
tlf. (09) 39 13 17.

*Formand for bladudvalget.*

Gårdejer Børge K. Fjordside, Skalstrup, 7570 Vemb,  
tlf. (07) 88 40 94.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling,  
tlf. (07) 58 10 11.

Gårdejer Poul Ipsen, Paradisgaarden, 3740 Svaneke,  
tlf. (03) 99 65 35.

Gårdejer N. Sehested, Holmstol, 8883 Gjern,  
tlf. (06) 87 50 19.

Gårdejer Chr. Thyboe, Kirkemosegaard, 8991 Spentrup,  
tlf. (06) 47 70 87.

Gårdejer Vagn Mathiasen, Munkhøjgaard, Borsholmvej 11,  
3100 Hornbæk, tlf. (03) 24 00 05.

*Formand for arkivudvalget.*

Gårdejer Frede Falk Rasmussen, Vestervang - Mørrebæk,  
4873 Væggerløse, tlf. (03) 87 73 57.

Bladet er medlem af  
DANSK Fagpresseforening.

## Nu gælder det!

En af den nye regerings gode gerninger vil være en afskaffelse af kapitalvindingsskatten pr. 1ste april 1979. S og V har klart tilkendegivet dette efter de lange forhandlinger i august, og der budes i stedet indført en værdistigningsafgift. Dette udspil må hilses med en meget behersket interesse, fordi nye afgifter har en tendens til at blive lagt oven i de summer som ellers kommer til udtryk i handeler. Det sås i sin tid med grundstigningsskylden, som lykkeligtvis forsvandt, og en nærmere analyse af kapitalvindingsskatten kunne sikkert afsløre noget tilsvarende.

Det bør nu klart tilkendegives fra Landboorganisationerne, at landbruget under alle omstændigheder bør friholdes for denne afgift med mindre der inden for et kortere åremål kan konstateres en uforholdsmæssig stor gevinst ved handel med et landbrug. Nu gælder det at styrke landmandsgerningen ved at medvirke til, at især de unge ved skiftet i slægtsgårdene og iøvrigt ved den hele omsætning kan få foden under eget bord ved fordelagtige handeler, som unddrages skattemyndighedernes økonomiske indgriben. Det må nu gøres muligt, at overdrage et landbrug til vurderingssummen efter 16. alm. vurdering, uden at der kan foretages beregninger som grundlag for hverken værdistigningsafgiften eller gaveafgift. Det kan så indføres, at der ved ny handel indenfor de første f.eks. 8 år bliver indberetningspligt til myndighederne, som da kan få et grundlag for en beskatning af en uforholdsmæssig stor handelsgevinst, idet inflationstakten tages med før en evt. beregning.

Dansk Slægtsgaardsforening opfordrer til, at der nu i regering og folketing og ved landboorganisationernes medvirken bliver tale om en stillingtagen, så det bliver muligt at sikre en fortsættelse i landbohjemmene uden store og delvis af staten dikterede byrder. Generationsskiftet på lempelige vilkår er livsvigtig både set i det enkelte forhold og i samfundsperspektivet. Produktionskraften kan øges med en stærkt øget national indtjening som resultat og medføre større tryghed i den enkelte bedrift tillige - og intet bør nu forspildes i dansk lovgivning for at garantere tålelige vilkår, der hvor mennesker udfolder sig med lyst og iver.

En holdbar erhvervs politik bliver kun til virkelighed, hvis der gives håndslag, så en sund etablering kan finde sted.

Der bør nu for altid siges farvel til afgifter, som kan tvinge i knæ og ødelægge glæden og trivlsen, som er den bedste drivkraft mod en bedre fremtid.

Vi venter gode nyheder og klare standpunkter, når væsentlige sager for dansk landbrug nu skal finde en afklaring. Disse sager haster - giv os lysere fremtidsudsigter.

J. P. P.

# Hoverie-Reglement

for  
Gaardmand *Matthias Hørgensen i Soemandsby*  
*i Sog. Maglebya Pøgnings Måen*

Denne Gaard-Fæstere, som bruger Hartkorn, Ager, Eng og Skovskyd  
*12705* og boer *paa Gaarden N. 111*  
hvoraf Hoveriet gøres, kan, i Følge den Kongel. allernaadigste Forordning af 20  
Februaril 1771, tilkomme at forrette som Hoverie i det høieste aarlig:

Spend-Dage *12*, hvoriblant, 5 Dage med Plov.

Gang-Dage *6*, hvoriblant kan i Høe-Høsten, i Steden for et fuldboren  
Bud, tages een eller to Gange om Ilgen tvende halv-  
vorne Dreng eller Piger paa 12 til 14 Aar, om de have  
og forlanges.

Men naar de ved dette Gods altid sædvanlige Hov-Stærninger og Kiorsefer kan blive  
forrettet ved et mindre Antal Spend- eller Gang-Dage, end allerede for et Aar er  
anført, skal de overskydende ikke blive fordret men være Fæstereen stærket; Thi lige-  
som Dagenes aarlige Antal ikke nogen Tid skal blive overskridet, skal Hoveriet ved  
denne Bestemmelse heller søges formindsket end formeeret.

At dette aarlige Antal Spend- og Gang-Dage skal et blive fordret høiere men  
vel mindre ugentlig, end i Ploie-Tid *for* Plov-Dage, *for* Harve-Dage, og *for*  
Gang-Dage, hver Dag det Halve. I Høe- og Korn-Høst, da intet andet end  
Høstings-Arbeide-forrettes, *for* Dage med Vogn, og *for* Gang-Dage, hvert Gang  
den tredie Deel. I Møgagnings-Tid *for* Dage med Vogn og *for* Gang-Dage,  
hver Dag en tredie Deel, om saa meget skulle behoves til Pleining, Sæd og Møg-  
agning; Men naar det ikke er Ploie-, Sæde-, Høst- eller Møgagnings-Tid, skal  
ei fordres høiere men vel mindre end *for* Dage med Vogn og *for* Gang-Dage, med  
mindre der skulle gøres en Relse, som var at ansee for flere Spend-Dage.

Med dette Hoverie bliver at iagttage:

1.

At en Plov, som bespændes med fornødne Bæster, og følges af en Karl eller  
Mand som holder Ploven, og en Dreng eller Pige som kiorer den, skal for en Spend-  
Dag forfarlig omploie 10500 Kvadrat-Alen, der regnes for 6 Skpr. Sædeland,  
da den som holder paa Ploven, tillige saaner Sæden om det forlanges; men een Dag  
skal rispes dobbelt saa meget Sædeland.

2.

At en Harve, som bespændes med 2de Heste, og kiores af een Karl eller Pige,  
skal for een Spend-Dag harve af leeret og klippet Jord 10500 Kvadrat-Alen, eller  
6 Skpr. Land, og Karlen som kiorer Harven, skal tillige slaae Klimperne; Men er  
Jorden let, Muld eller Sand, skal den for een Dag harve dobbelt saa meget Sæde-  
land.

## 3.

At en Vogn eller Slæde, som bespændes med 2de Heste, og kiores af en Kæll eller Pige, ligesom ethvert Arbeide udfordrer, skal af Høe eller af Korn i Straaet, eller af Giærdsel, eller af Brænde og deslige, som ei føres saa langt at det kan regnes for en fuld Dags Rejse, kiøre 6 Læs, naar Veien er 2000 Alen eller  $\frac{1}{2}$  Miil, 5 Læs om den er 3000 Alen, 4 Læs om den er 4000 Alen, 3 Læs om den er 5000 Alen, 2 Læs om den er 6000 Alen eller  $\frac{1}{2}$  Miil; Men er det med Giødsfulig, hvortil Vognen maa være forsyhet med 3 Alen lange Fieller, 3 Qvarter høie, og saadan indrettet, at den er breed for nedem  $\frac{1}{2}$  Alen og for oven  $1\frac{1}{2}$  Alen, samt have Bag-Svække, og være lasset med saa megen Giødsfuing som derpaa kan rummes, da skal for een Spend-Dag kiøres 12 Læs naar Veien er 1000 Alen lang, 11 Læs naar den er 1500 Alen, 10 Læs om den er 2000 Alen, 9 Læs om den er 2500 Alen, 8 Læs om den er 3000 Alen eller en Fierding-Vei, 7 Læs om den er 3500 Alen, 6 Læs om den er 4000 Alen, 5 Læs om den er 4500 Alen, 4 Læs om den er 5000 Alen, 3 Læs om den er 5500 Alen, og 2 Læs om den er 6000 Alen eller  $\frac{1}{2}$  Miil; Og forstaaer det sig selv, at den der kiører Vognen, faaer den sædvanlige Hielp ved at lasse paa og af Vognen.

## 4.

At een Rejse med Vogn eller Slæde regnes i got Fere fra 1 til 3 Miile hen for en Spend-Dag, og fra 3 til 6 Miile hen for 2 Spend-Dage; men er det ondt Fere, da regnes een Rejse fra 1 til 2 Miile hen for 1 Spend-Dag, fra 2 til 4 Miile hen for 2 Spend-Dage, og fra 4 til 6 Miile hen for 3 Spend-Dage; men Hjemreisen regnes ikke, med mindre Vognen faaer Læs paa tilbage, da der i saa Fald gotgiøres ligesaa mange Spend-Dage for Hjemreisen som er anført for Hjemreisen; Dog skal ei blive fordret høiere et Aar end ~~2~~ Rejser fra 4 til 6 Miile.

## 5.

At til et Læs skal regnes af Høe eller Sæd i Straaet 36 til 40 Læspund, af Brænde  $\frac{1}{2}$  Favn, 4 til 5 Qvarter lang, af Torv 400 Stykker, hver 9 Tom. lang, 5 Tommer bred og 3 Tommer tyk; men af torsten Sæd regnes til et Læs af Hvede, Rug eller Erter 3 Edr., af Byg 4 Edr., af Havre 5 Edr., alt nye Maal; og af andre her ei benævnte Ting regnes 600 Pund eller  $37\frac{1}{2}$  Læspund for et Læs.

## 6.

Der gotgiøres een Gang-Dag for at afmeie 14000 Kvadrat-Alen, der anses for 1 Ed. Sædeland, een for at opneie, binde, sammensætte og rive Sæden af 1 Ed. Land eller 14000 Kvadrat-Alen, een for at skiare 1500 Torv til forbemeldte Sterrelse, een for at giærde 40 Alen nye Giærde, 5 Qvarter høi, naar Giærset er tilført; een for at grave 5 Favne nye Grøft,  $2\frac{1}{2}$  Alen bred og  $1\frac{1}{2}$  Alen dyb, hvor Jorden er nogenledes beqvem samt fri for Steen og Gruus; men af mindre Grøfter eller Vand-Vænder et længere Stukke i Proportion af en fuld Grøft; een Gang-Dag for at fælde, sauge, flække og opsætte  $\frac{1}{2}$  Favn Brænde, 4 til 5 Qvarter lang, saa at, naar 3 Karle er sammen om at sætte 1 Favn Brænde, gotgiøres derfor 3 Gang-Dage; een Gang-Dag gotgiøres for at tørste 20 Neeg Rug eller 20 Neeg Byg, og kielne det, eller 25 Neeg Havre i de korte Dage, saasom i December og Januarii Maaneder, dog at i hver Neeg er saa meget som kan rummes i et  $2\frac{1}{2}$  Alen langt Naand; er det derimod i de længere Dage, som i November og Februarii Maaneder, da gotgiøres een Dag for 30 Neeg Rug eller 30 Neeg Byg, eller  $37\frac{1}{2}$  Neeg Havre, men i den øvrige Tid da Dagen er endnu længere, skal tørstes 40 Neeg Rug, eller 40 Neeg Byg eller 50 Neeg Havre for een Gang-Dag.

• Hvad andre her ubenævnte Arbejder angaaer, som at oprense gamle Grøfter og Diger, at lukke gamle Giærder, at rense Sæden af Loe, at gjøre Langhalm, at fjerne Bægger, at monne Huuse, at rense Enge, at stree Møg, at bryde Møg paa, at tromle, at snoe Vaand til Sæden og deslige, da skal samme saavidt muelig ogsaa werde bestemt til noget vist daglig, for at spare den Tidsspilde der ellers stæer ved Slængs-Arbejde.

## 7.

Det Redskab, som Bonden skal skaffe til Høvetiet, er en forsvartlig og saaledes bespændt Plov som der i Egnen er brugelig, Harve, Høstvoagne forsynede med For- og Bag-Reeb samt Læsse-Træe saa og en Hecthyv eller Fork, og til Hø-Agningen aparte med en Høeværl, Dreise-Voagne forsynede med de fornødne Sække til Kornes Vortførsel; Møg-Voagne, Møghakke og Græb; Hø- og Korn-Leer, samt Riber til Høsten, Pleieler, Riber og Sold til Tærkning, Kastning og Rensning; Tørve-Spader og Afstikker-Jern samt Hjulbor til Tørvestiær; Spade, Hakke og Skovl til Gravning; Tjerne- og Staver-Ører til Stærdsel-Hugning, og Staver-Riøller til Giærders Lukning, saa og Bull-Ører til Træers Fældning.

## 8.

Om Høvglerning skal Aftenen forud tilsiges, og tillige bekendtgieres, hvad Arbejde der skal forrettes, at det dertil henhørende Redskab kan medbringes, og naar Høv-Budene var mødt, og blev fornødt Veirlig eller anden tilfældig Handelse hindret fra at fuldføre det Arbejde hvorfor een Spænd- eller Gang-Dag skulle gotgiøres, da skal den Deel, som allerede kunde være forrettet, werde gotgiort saasnart Resten er fuldført.

## 9.

Alt Høv-Arbejdet skal med Glid og Trostskab forsvartligen og uden nogen Ovsfæghed forrettes, om end Fæsteren eller hans Høvbud formeente at det blev fordret mere af ham end han eller de var pligtig; Thi naar han troer sig fornærmet, skal han sammelig endrage det for Herkabet eller Forvalteren, som undersøger Sagen og skaffer ham Ret efter Forordningen; men i Mangel deraf maa han melde det for vedkommende Øvrighed.

## 10.

Naar til Høv-Giærningen skal bruges Væster og der er Græs paa Jorden, anvises Græsning til Væsterne i Væde-Stunden paa et bekvemt Sted, dog at de, om det er i Gang, holdes tøret eller hæftet, at ingen Skade skal skee paa Sæd eller uflaget Eng; Ligesaa gives Bonden det fornødne at spinde Vaand af til Høv-Ørget og deslige, samt ved Skovning laanes Sang til at sticre Brændet i Stykker med, og Klølle samt Bægger om det begiæres at Brændet skal tillige slækkes i Skoven.

## 11.

Saasnart een Spænd- eller Gang-Dag er forrettet, annammer Fæsteren eller hans Bud som Øvitering en trekantet Seddel for en Plov-Dag, en firkantet for en Dag med Vogn, Skæde eller Harve, og en rund for en Gang-Dag; Hvilke Sedler leveres tilbage hver Fierding-Aar, imod at Bonden da afskrives i hans Bog, saa mange Spænd- eller Gang-Dage som han har forrettet og leveret Sedler for; Og naar enten det fastsatte aarlige Antall Spænd- og Gang-Dage er aftient, eller Høv-Aaret hver 1ste Mai er udløbet, skal ingen flere Spænd eller Gang-Dage gieres for det Aar, uden ingen skal tages forud paa tilkommende Aar, og ingen skrives til Restance fra det een til det andet, dog kan for en eftergiben Plov-Dag tages en Spænd-Dag-med Vogn, Skæde eller Harve, og i Steden for een af disse en Gang-Dag, om det skulle behøves i samme Høv-Aar.

## 12.

Naar noget Hoverie skal forrettes, som ei til de Dage-Gierning er ansat, da skal Hov-Budene møde i November, December, Januarii og Februarii Maanedene Klokken 8 om Morgenen, og maa drage hjem Klokken 4 om Aftenen, samt forundt 1 Times Middags-Hvile. Men i Martii, April, September og October Maanedene møder de Klokken 7, drager hjem Klokken 6, og maa hvile 2 Timer. Derimod skal de i Mai, Junii, Julii og Augusti Maanedene møde Klokken 6, maa tage hjem Klokken 7, og hvile 2 Timer. Men fra et bestemt Arbeide kan de tage hjem naar det Foresatte er færdigt.

## 13.

Under det forhen fastsatte visse Antall Spend- og Gang-Dage aarlig, er allene at forstaae det Hoverie som Fæstere er Hovbønden skyldig, og saadant som Hovningsfri Bønder ikke forretter, saa at Fæstere ei kan veite at faae nogen Spend- eller Gang-Dage gotgiort for at kjøre Konge- og Delinquent-Reiser, befordre Materialier til og giøre Pligts-Arbeide ved Kirke- og Skole-Reparationer, vedligeholde tildeelte Broer og Veis-Parter, befordre Hvirighedens Circulair-Breve, bortvogne sin Landgilde efter Loven, oprense sin Anpart af Naer, grave Græfter og sætte Steenglærder samt udgrave Vandet af Moser i Byens Marker, være med at fælde, overskiære, slinge og løfte paa Lad de Træer hvoraf det kommer skiares som imod Saugstier-Lønnen eller paa anden Vilkaar maatte gives til Bondens Bygnings Vedligeholdelse, samt hielpe til ved forulykkede Steders Opbyggelse paa Godset. Med saa Ord sagt: Saadanne Ting, som paaligger baade Fri- og Hovgiørende-Bønder, regnes ei for Hoverie.

Saaledes bliver dette Hoverie-Reglement, som er grundet paa Loven og allerhoistbemelte Forordning, meddeelt fornævnte Gaard-Fæstere til behørig Estferretning.

Mathias Jørgensen  
Am. 21/Jan. 1771. —

Mathias J.

Ovenstående hoveri-reglement, der har tilhørt min tiptip-oldefar, var hæftet til hans fæstebrev på gård nr. 17 i Sømark, Magleby sogn, Møn-nu matr. nr. 9.

Mathias Jørgensen overtog fæstet i 1749 efter »Hans Rasmussen som tilforn beboede og ved dom er frakendt - formedelst pådragne restance til Hans Kongelige Majestæts Cass og Magazin- og formedelst gårdens bygningers slette vedligeholdelse.«

På grund af gårdens dårlige tilstand skal M. J. ikke betale formandens restancer eller indfæstning - derimod får han 20 rdl. til indkøb af 2<sup>de</sup>

bæster, og overtager en besætning til værdi af 64 rdl.

Han skal hvert år plante 10 pile, sætte 3 gange 11 abild, pære eller andre gode træer - og så 1 skp. hampefrø.

Reglementet er fra 1771, og d. v. s. at det er et af Struenses mange forordninger, og dette reglement, der fastsætter, hvori en hoveridag består, skal han ikke lastes for. Mangen en ridefoged har måttet finde sig i at se hovbønderne roligt kørte hjem, når deres daglige hovpligt var opfyldt.

Edv. J. Jensen.

## Arkivar P. K. Hofmansens død



Tirsdag den 19. september døde arkivar P. K. Hofmansen efter en lang alvorlig sygdomsperiode, der nedbrød den tidligere så stærke mand helt. P. K. Hofmansen, der blev 69 år (han ville være fyldt 70 den 19. oktober), var i næsten 32 år knyttet til Dansk Slægtsgaardsforening, hvis arkivar han blev året efter slægtsgårdsarkivets oprettelse. Det blev hans store fortjeneste at skabe dette arkiv, som i sin nuværende form helt og fuldt er hans værk. Hans enorme viden, enestående kendskab til de gamle slægter landet over og hans store pertentlighed gjorde at arkivet er forbilledligt i hele sit virke. Det var kun få, for ikke at sige ingen i Dansk Slægtsgaardsforening, der ikke kendte P. K. Hofmansen, som gennem sit virke på arkivet, gennem utallige rejser og besøg i landet, gennem foredrags- og skribentvirksomhed såvel i »Slægtsgaarden«, som i dagblade og tidskrifter manifesterede sig som den store personlighed, han var.

P. K. Hofmansen, der var jøde af fødsel, tog i 1930 studentereksamen og aftjente derefter sin værnepligt ved livgarden, som han forlod med rang af løjtnant. Efter nogle års studier på universitetet blev han kursuslærer i matematik ved de nuværende Præliminærkursus i København, hvor han endte som overlærer. Men hans hjerte

hang ved de historiske studier, og han havde glædet sig til i sit otium helt og fuldt at kunne beskæftige sig med flere store opgaver, han havde planlagt. Det skulle gå anderledes. Dette særprægede og på mange måder svært tilgængelige menneske blev slået ud, hans sidste tid blev fyldt med bitterhed, og der er ingen tvivl om, døden kom som en befrielse for ham.

Hans minde vil bestå længe i Dansk Slægtsgaardsforening.

*Hans Hviid.*

---

P. K. Hofmansen blev begravet i sit hjemsovn på Trandum kirkegård, hvor en stor skare fulgte ham den sidste vej, mange venner fra Dansk Slægtsgaardsforening var tilstede og foreningen var officielt repræsenteret af hovedbestyrelsesmedlemmerne gdr. Jens Bligaard og gdr. Vagn Mathiasen. Sidstnævnte udtalte som formand for arkivudvalget ved påfølgende mindekomsammen følgende:

»Da jeg for ca. en måned siden som formand for Dansk Slægtsgaardsforenings arkivudvalg var til møde i arkivet sammen med arkivarerne, var jeg helt klar over, at det sandsynligvis var sidste gang, jeg talte med Hofmansen, det viste sig at slå til. Hofmansen har arbejdet ca. 32 år for Dansk Slægtsgaardsforenings arkiv, et arbejde han udførte med megen dygtighed og stor interesse. Hofmansen var en ener og slægtsgaardsforeningen var for ham arkivet.

For hans store indsats for foreningen og for arkivet har vi i dag som tak på slægtsgaardsforeningens vegne lagt en krans ved hans bære og udtaler i taknemmelighed et fred være med dit »støv« og æret være dit minde«.

## TAK!

En hjertelig tak for al den deltagelse, som fra mange slægtsgårdsfolks side strømmede imod os ved vor kære P. K. Hofmansens død og begravelse.

*Familien.*



## Meddelelse fra arkivudvalgets formand

Formanden for arkivudvalget har været til møde med arkivarerne på slægtsgårdsarkivet, for at få et indblik i arkivets indhold og værdi.

På samme møde aftalte formanden og arkivarerne Hofmansen og Alstrøm samt frk. Korsgård følgende statut for arkivets fremtid, som det er tanken, man vil forelægge lovudvalget som forslag til lovændring.

Arkivet er en del af foreningen og ledes af et af hovedbestyrelsen nedsat udvalg.

Hovedbestyrelsen er til enhver tid ansvarlig overfor Slægtsgaardsforeningens generalforsamling, for at arkivet bevares samlet så det kan stå til rådighed for kommende slægter.

Såfremt der ikke skulle være mulighed for Slægtsgaardsforeningens fremtidige beståen, er bestyrelsen ansvarlig for at arkivet bevares samlet under betryggende forhold.

*Således vedtaget, Odense den 15. maj 1978.*

*Vagn Mathiesen Jens Peter Petersen Bent Bjergskov  
Holger Buch Juul Peder Møller Frifelt*

## Arkivar fru Anna Louise Alstrøm tiltræder ny stilling

Arkivudvalget har med beklagelse modtaget en opsigelse pr. 1. oktober 1978 fra fru Anna Alstrøm, som har fået en større stilling.

Fru Alstrøm har lovet at gøre sit påbegyndte arbejde færdigt, men der modtages ikke nyt arbejde efter denne dato.

Arkivudvalget bringer på Dansk Slægtsgaardsforenings vegne en tak for de år fru Anna har virket på arkivet. Et arbejde hun udførte med stor interesse og indsigt til foreningens store glæde. Det var forventet at fru Alstrøm, der var P. K. Hofmansens højre hånd, og som ledede arkivet under dennes lange sygdomsperiode, skulle overtage ledelsen af arkivet. Vi forstår imidlertid fruens bevæggrunde og ønsker en god fremtid i det nye arbejde med en hjertelig tak for den tid arkivet har haft gavn og glæde af fru Alstrøms idealistiske og fortjensfulde virke.

Arkivudvalget vil forsøge at få arbejdet ført videre med en anden arkivar snarest muligt.

Indtil der er ansat en ny arkivar må henvendelse ske til formanden for arkivudvalget Vagn Mathiesen, Munkhøjgård, Borsholm, 3100 Hornbæk. Telefon 03 - 24 00 05.

# Indsamlinger af danske folkeminder bør være en folkesag

*Den 70-årige »Foreningen Danmarks Folkeminder« mere aktiv end nogensinde.*

Hvad der sker i dag, er historie i morgen. Det er derfor til enhver tid vigtigt, at alt, hvad der kan fortælles om det, der skete - det, der var hverdag og fast - bliver fastholdt i tide og bevaret for kommende slægter.

Det indså initiativrige folk allerede i 1908, da man oprettede »Foreningen Danmarks Folkeminder«, som arbejder i nært samarbejde med Dansk Folkemindesamling.

Formålet var at indsamle oplysninger om befolkningens tro, tænke måde, digtning, skikke og dagligliv i skiftende generationer.

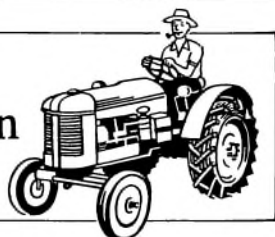
Dette arbejde er i vidt omfang holdt i gang i de forløbne 70 år med store resultater, men det kan naturligvis stadig udvikles. Desuden har foreningen udfoldet en rig publikationsvirksomhed, hvori det indsamlede stof fra alle egne af landet såvel som andre kulturhistoriske emner har været behandlet. Hvert år får medlemmerne en stor bog, »Folk og Kultur«, med mange artikler og billeder. Ligeledes offentliggøres artikler i blade og tidsskrifter; der holdes foredrag, og man medvirker ved møder og kurser. Også grammofonplader og kassettebånd er taget med i arbejdet. Et andet eksempel er, at der fornylig

er nedsat et udvalg, som skal beskæftige sig med dansk børnefolklore gennem tiderne.

Alene i dette efterår udgives 3 bøger: morderen Ole Kollerøds »Min Historie« fra 1840, Karoline Graves: »Ved Halteby Aa« og i samarbejde med et jysk forlag Knud Bødkers antologi om jyske spillemænd og spillemandsmusik: »Hej, spil op!«. Endvidere forberedes udgivelse af Charles Haugbølls bog om svajerne (cykelbudene) i København.

Fortid er nutids læremester, viden om tidligere slægters liv og virke er grundlaget for ens egen identitet. I virkeligheden bør indsamling og bevarelse af danske folkeminder blive en folkesag på linje med naturfredning, bygningsbevaring og miljøbeskyttelse. Sandsynligvis kender alt for få »Foreningen Danmarks Folkeminder« og nu opfordres alle - unge og ældre - ud over hele Danmark til at melde sig ind og være med i arbejdet. Alle oplysninger fås fra og indmeldelse (kontingentet er 48 kr. pr. år) kan ske til Foreningen Danmarks Folkeminder, Sekretariatet, Birketinget 6, 2300 København S. (tlf. 01 - 58 58 00, lokal 72).

## Fra arbejdsmarken



### Fynskredsens efterårstur

Lørdag den 23. september holdt Fynskredsen udflugt til Nordøstfyn og Hindsholm med ca. 100 deltagere fra alle egne af Fyn. Klokken 11.00 samledes deltagerne ved Lindø Skibsværft i Munkebo. Da alle var blevet forsynet med beskyttende hjelme, kunne rundvisningen tage sin begyndelse, og under ledelse af sekretærerne Hellesø og Jacobsen besøgte man denne imponerende arbejdsplads og fik et lille indblik i, hvordan disse tankskibe, havenes kæmper, bliver til.

Fra Lindø kørtes gennem Munkebo og langs Kertinge Nor til Ulriksholm slot, hvor en lækker frokost var parat. Her fik den nye formand, Carl Martin Christensen, Bladstrup, lejlighed til at byde velkommen til samtlige deltagere, men da han selv var forhindret i at deltage i turens etape, overlod han ordet til turlederen, kredsens formand gennem mange år, Bent Bjergskov, Rosenlund, der dels fortalte om Ulriksholms historie, dels gjorde rede for den rute, de mange biler skulle følge ud over Hindsholm. Efter frokost havde man lejlighed til at bese slot og park, og et lille kik ned i kælderens under sydflojen, den ældste del af slottet, opført 1636 af Chr. IV. Her kunne man, alt efter interesse, lade sig friste af de mange udstillede antikviteter eller beundre de vældige murpiller og de lave krydshvælvninger med freskomalerier, iøvrigt en typisk grundplanskonstruktion for Chr. IV's bygningsværker.

Fra Ulriksholm gik turen videre langs Kertinge Nor til Kerteminde, og derfra forbi Hverringe gennem Stavre og Måle mod Viby. Vejen vi kørte ad, så ikke ud til at høre til de mest befærdede, men denne milde septemberlørdag var slægts-

gårdsfolkene ikke ene om at befærde den - aldrig har jeg set så mange brombærplukkere traske langs så mange brombærhegn som her.

Kort før Viby drejede kortegen til højre for at følge vejen ved Bøgebjerg Strand langs Romsø Sund. På venstre side havde vi her en af Danmarks få fredede urskovsbevoksninger, og et skue ind over denne kratbevoksning kunne godt i fantasien bringe én adskillige hundrede år tilbage i tiden.

Klokken 15.00 samledes selskabet på Scheelenborg hos baron Chr. Juel-Brockdorff, der sammen med sin kone tog uhyre gæstfrit imod os, viste beredvilligt rundt både ude og inde og bød på forfriskning. Baronen, der overtog Scheelenborg i 1970, fortalte om godsets og slægtens historie. I 300 år har Scheelenborg været i hans slægts eje, men i de sidste mange år har det været drevet af forpagtere. Da han for 8 år siden overtog det, trængte både avlsbygninger og hovedbygning til en gennemgribende restaurering. Meget er allerede blevet udrettet, men meget er der endnu at udrette. Men med den ildhu, som det unge par går til opgaven, er jeg sikker på, at det vil lykkes dem at oprette og bevare det, så det som den unge frue udtrykte det, engang kan overgå til næste generation.

Fra Scheelenborg gik turen videre til Fyns Hoved, til Jægerhotellet, hvor eftermiddagskaffen ventede. Her tog vi så afsked med hinanden. Nogle af deltagerne benyttede lejligheden til en travetur langs kysten, der til stadighed ændrer sine konturer. Men de fleste satte sig i bilerne igen for at begive sig hjemad med sindet fyldt med indtryk fra en afvekslende og vellykket tur.

På vejen hjem mellem Hindsholms aflange og næsten parallelle bakker med de blide rundinger og ud over Kertemindeegnens flade sletter med de stynede popler undredes jeg igen over den afveksling, der er i det fynske landskab. Det må have været helt andre geografiske kræfter, der har udformet landskabet her, end dem der har udformet det for mig hjemlige Sydvestfyn. *Elsø Jørgensen.*



## Randerskredsen

Randerskredsen var lørdag den 23. september på tur til Clausholm slot ved Voldum, med ca. 40 medlemmer.

Clausholms ejer Th. H. Berner bød deltagerne velkommen for derefter selv at vise rundt på slottet med dets mange dejlige sale og historiske inventar fra Sofie Amalie og Fr. d. 4.s tid. Det blev en vældig oplevelse for deltagerne, idet Th. Berner er en glimrende fortæller.

Efter rundvisningen samledes man i slottets hyggelige særprægede cafeteria, der er indrettet i kælderen.

Efter et velsmagende kaffebord var der lejlighed til at stille spørgsmål til Th. Berner, og det tør nok siges, at spørgelysten var stor, så i kraft af Th. Berners måde at forklare tingene på, var der ikke meget deltagerne bagefter ikke vidste om Clausholms fortid, nutid og fremtid.

Niels Høeg Hørning, Bode, sluttede mødet med en smuk tale om høsten, som vi bringer i sin helhed andet sted i bladet (side 12).

Inden man drog hver til sit beså man de øvrige kælderrum med mange forskellige interessante ting, bl. a. alle de gamle kakkelovne på slottet.

En spadseretur i den smukke park som dannede afslutning på en dejlig eftermiddag.

*Chr. Th.*

## Syd-, Midtsjælland samt Møns-kredsen meddeler

Slægtsgaardsforeningen for Syd-, Midtsjælland og Møn afholder teateraften lørdag den 18. november for at overvære »Elverhøj« på det kongelige Teater's gamle scene. Nærmere meddelelse vil blive fremsendt medlemmerne.

*Bestyrelsen.*

## Viborg-mødet

Jens Bligaard beder os på opfordring fra flere sider, meddele at Viborg-mødet på Asmildkloster indtil videre er udsat, da det af forskellige grunde ikke kunne gennemføres som oprindelig planlagt. Nærmere meddelelse om nyt møde vil tilgå medlemmerne.

# Bravo Claus!

Den unge sønderjyske landmand Claus Christensen, gjorde sig godt på TV-skærmen mandag den 25. september og hævdede sig fint i rækken af repræsentanter for det unge Danmark. Han var glad ved at fortælle og ligefremhed og ægthed lyste imod os. Han var en god gesandt for den nye generation i dansk landbrug og viste ved sine sunde tanker og aktive interesser, at der er en fremtid forude med udvikling og fremgang.

Han fik sagt det der skulle siges om generationsskiftet og de store muligheder, der findes for en ny og større produktion med et øget udbytte som følge - hvis ellers politikerne vil åbne for en ændring, så friske kræfter kan vise sine kvaliteter.

Lykkeligvis synes det at dæmre i de faglige arbejder- og lønmodtagerkredse, for en ny erkendelse af grundvilkårene for en velstandsepoke. Lad os håbe, at der er mange, som Claus, der nu vil tale frit ud overalt i forsamlinger og til lederne - så skal forståelsen nok videreudvikles.

Slægtsgårdsfolk frydede sig ved denne unge røst og giver håndslag til alle unge som kender ansvarets lov og pligtens bud.

## Arkitektur- og kunsthistorikeren museumsdirekt. dr. phil. Knud Voss får Pennalhusprisen 1978

Bestyrelsen for den sydsjællandske kulturfond »Pennalhusfonden« har besluttet at hædre arkitektur- og kunsthistorikeren, museumsdirektør dr. phil. Knud Voss med »Årets Pennalhus« 1978 for hans store arbejde med bygningshistorie i gamle danske byer og for hans særlige interesse for byplan og bebyggelse i det ældste Præstø. Samtidig vil man gerne fremhæve betydningen af hans kunsthistoriske forfatterskab, især om guldalderens malere, som i vid udstrækning sammen med folk som Bertel Thorvaldsen, H.C. Andersen, Adam Oehlenschläger, B.S. Ingemann, N.F.S. Grundtvig og andre at tidens kulturpersonligheder holdt til på Nysø ved Præstø.

Prisuddelingen sker desuden på den aktuelle baggrund, at interessen for bygningsbevaring og sikring af det oprindelige og smukke købstads- og havnemiljø i denne by er større end nogensinde samtidig med, at der netop i år foregår en registrering af den ældre bebyggelse. Dertil kan føjes, at fondens stiftere, Hansine og Niels T. Steffensen, selv i sin tid tog initiativ til at restaurere og bevare en af Adelsgades ældste ejendomme, »Pennalhuset«, der nu danner grundstammen i fonden.

Knud Voss, der er født i Odense, er bosiddende i København og udfolder en flittig skribentvirksomhed indenfor kunst- og kulturhistoriske områder. Ved siden heraf er han direktør for Skagens Museum. I 1966 erhvervede han doktorgraden ved Aarhus Universitet med en disputats om bygningsadministration og bygningshistorie under enevælden.

# Heel karl 1784

Den 28. oktober 1781 udfærdigede grev Johan Ludvig Reventlow, Brahetrolleborg, et reglement, hvorefter landbrugets mandlige medhjælpere skulle aflægge prøver på deres duelighed før de kunne antages og tjene som hele karle.

Vi kunne gisne om, hvad prøven har gået ud på, men mon ikke den bl.a. har omfattet korrekt kørsel med et spand heste, korrekt såning af f. eks. rug, smukt pløjearbejde og formentlig også hurtigt høstarbejde med hjemmelavet mejetøj.

Fra gamle gemmer dukkede forleden en lille skrivelse frem. Den var udfærdiget af grev J. L.

Reventlow og han bevidnede, at den unge karl Niels Nielsen af Fleninge havde aflagt de påbudte prøver, som krævedes for en hel karl, og at prøverne var blevet bedømt af de dertil fire mænd, som havde givet Niels Nielsen karakteren meget godt. Herefter kunne Niels Nielsen, der på det angivne tidspunkt var 20 år, antages og tjene som hel karl. Det var i 1784, altså i landbrugets store reformperiode.

Det har ikke været muligt at konstatere, om der under andre godser var lignende firemandskommissioner til at bedømme karlearbejde og udstede skriftlige vidnesbyrd om karlearbejdets korrekte udførelse. Kender man lignende eksempler, eller skulle Brahetrolleborg gods være alene om at eksaminere karlearbejde og udstede eksamensbeviser?

*Edvard Andersen.*

## Nye perspektiver

Hvor mange tænker vel i grunden på det forhold, at en stor og kvalitetspræget landbrugsproduktion er guld værd for hele samfundet. Man anerkender nok det faktum, at forsyningen til hjemmemarkedet er vigtigt, og at eksporten finder sin afsætning, fordi man også ude i verden kan lide dansk mad og køber dansk til fryseboksen og dermed sikrer sig sunde varer. Men man er ikke overdreven aktiv hverken på offentligt plan eller gennem hverdagspåvirkning for at skabe vilkår, så der rigtig kommer gang i landbrugsgæringen i de tusinde bedrifter.

Vi nedsætter i Danmark mange kommissioner og de barsler ofte med betydelige udtalelser og forslag som ikke nyder fremme. Se nu f. eks. til den landbrugsministerielle betænkning af februar 1977, som klart viste vejen til et bedre erhvervs-klima og til et mere holdbart landsregnskab via forbedring af betalingsbalancen og øget beskæftigelse. Men vi er kun kommet få skridt af vejen, og der er ikke tilstrækkeligt agtpågivenhed overfor landbrugets enorme muligheder, hvis der satses på nye betingelser igennem bedre låneoptagelser og en rentefod som kan klare. Og minsanten om ikke de kreditforeningsfolk, som prøver at skaffe meget større beløb til rådighed fra udlandet, mødes af andre fra de samme kredse med surhed og misnøje.

Den dyriske produktion er frelsen for et Danmark der vil leve rimeligt godt, og en samfundstilrettelægning, der indebærer at landbrugets produktion kan vokse hurtigt, er det bedste målsigte,

hvis vi skal arbejde os væk fra en skyldnersituation og en abnorm ledighed, som i virkeligheden ikke er et traditionelt velvirkende samfund værdigt.

Vi kan udvikle og nyskabe mange industri- og håndværksvirksomheder, men de er i stor udstrækning sårbare overfor svingende konjunkturer og ikke i grundtrækkene stabile i et konkurrencebetonet afsætningsforhold. Dermed være ikke sagt, at vi ikke har mange sunde og fine, både store og små virksomheder, men vi kan forbedre indtjeningen med mange flere værdifulde danske kroner, som er ren fortjeneste, hvis flere landbrugsvarer bliver fremstillet, og det bør aldrig glemmes, at importmængden ikke påvirkes nær så meget, når det gælder landbrugets produktion, som tilfældet er, når det drejer sig om enhver anden produktion.

Og en vigtig husregel er, at Fællesmarkedslandenes landbrugspolitik garanterer imod omvæltning eller imod bare en kriseagtig handelspolitik som ødelægger en videreudviklet dansk landbrugsgæring.

Det er derfor vigtigt, at der nu gøres omkring, så dansk økonomi og et selvstændigt erhvervsarbejde får et bedre udgangspunkt for det kommende tiår. Ellers drager vi fortsat fra den ene krisetilstand hen imod den anden, og det kan vi ikke være bekendt i er velfærdssamfund. Og landbruget er en vigtig faktor for et bedre virkende erhvervsliv. Måtte de, der har magten til at kunne udrette noget effektivt kunne se morgendagens

nødvendighed og dermed indskrive sig i tidens historiebog som nybyggere, der så fremad.

De politiske ledere, Nationalbankens almægtige og pengemassens herrer, hvor de end befinder sig, bør nu samle sig og udnytte alle nye muligheder i god takt med den enkelte som - hvor han end er - heller end gerne vil tage et stort nyk. Det er der beviser for som aldrig før, og de mange unge landmænd er ikke mindst bærere af en arv, en tradition og en stærk vilje, som viser vej. Og vi kommer, den rigtige vej, hvis alle gode kræfter vil det. Og vi må alle trække på samme hammel fra by og land, hvis det skal gå os vel.

Nu må livet have nye perspektiver i Danmark, og bl.a. derved, at arbejdsindsatsen får sin gode belønning og retningsbestemmes bestandig henimod ny udbygning udfra forskningens og det solide virkes resultater.

Længe nok har vi på landet måttet resignere. Husmandshjemmet er det blevet drøjt at klare og tusinder af landbrug er udslettet, ofte kynisk, og en kreds af byboere - ikke alle - har tit sat sig for at nedvurdere. Dette bør fra nu af høre fortiden til. Vi har brug for hinanden i et nationalt samtræk.

*Manden i gården.*

## Ved høsttide!

Så ofte slægtsgårdsfolk mødes, er det med en bevidsthed om, at ét er vort fælles ønske: Bestræbelser for gennem skiftende tider og skiftende generationer, at bevare noget værdifuldt i dansk kultur: Slægtsejendommen - bondebruget, med dets frodige virke for store og små - gården, hvor slægtens moralske styrke, måske også den økonomiske, ligger i, at vi finder vort ståsted på skuldrene af generationer før os.

Og der ligger den da, den gamle gård, hvorfra vi har »vort væsens rod«.

I det ydre ligner bonden jo bedsteborgere flest. Hans påklædning bestemmes af moden. Hans levevaner og talemåder er rettet til efter den åbne omgang med folk af alle lag, som et levende samfund i udvikling har taget ham ind i.

Slægtsgårdsfolk erindrere »deres væsens rod«, de tænker på det sted, hvor slægten har levet og virket i både tunge og glade stunder.

Men hvad her er udtrykt, gælder forøvrigt de tanker, som så mange kan gøre sig, der har haft en opvækst under trykke vilkår i et godt og stærkt hjem, hvor sammenhold og uselviskhed sad i højsædet.

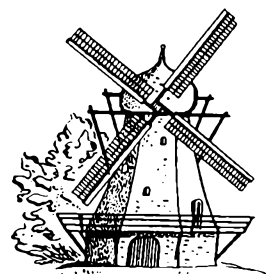
## Høstvers

*Introitus-salme til høstgudstjenesten i Hannerup kirke den 4. september. Mel.: Geneve 1542. Salme nr. 535 i Den Danske Salmebog: »O, Gud, du vi kender«.*

Når høstens stjerner tændes  
og det på lyset kendes,  
at somren går på hæld,  
da standser vi og grunder  
på høstens store under,  
der er som livets væld.

O Gud, som nu har givet  
os dagligt brød til livet,  
hjælp os til at forstå,  
at det er dine gaver  
fra mark og eng og haver,  
der mætter alle små.

Det grønne blad skal flamme  
og falde fra sin stamme;  
thi vintertid er nær.  
Men dine løfter gode,  
som næppe nok vi tro'de,  
har vist, du har os kær.



*Halvdan Knudsen.*

Men så bondens væsen da! skulle det være noget særligt? - Jeg har en fornemmelse af, at der i hvert fald er to linier i bondens natur, som præger hans væsen; den ene er *afhængighedsfølelsen*, den anden er *småkongefølelsen*!

Her ved høsttide må vi sande, at bondens gerning lægges tilrette for ham af naturen. Naturens luner og vilkår bestemmer så meget i vort sind og væsen. Prøv engang at forestille sig, at en forretningsmand så alle sine nyligt producerede varer ødelagt af en regnfuld høst. »Under sådanne omstændigheder kan jo ingen drive forretning«, vil han sige, »vort erhverv er baseret på faste kalkuler«.

Men bonden! - Han venter, først på at jorden skal blive såtjenlig, så på forårsregnen, så på varmen. Og han frygter - først tørke i forsommeren, og så for regn, når høsten skal bjærges.

Stor jubel! - Soen har faret, det blev til 11 grise! Næste morgen: Mens konen havde andet at tage vare på, har soen vendt sig, og lagt fem af de nyfødte ihjel. Hele regnestykket han havde gjort i hovedet - spoleret er det! En forretningsmand ville simpelthen ikke kunne arbejde under samme forhold.

Men bonden er *tålmodig*! Han er ikke ligeglåd eller overlegen. Nej, han har indlevet sig i forholdene, og det har givet ham *traditionsro*. »Sådan er det nu engang at være bonde. Det hører med«.

Det at kunne tage en krise, er et karaktertræk for bonden, han er opdraget dertil! Han er indlevet i *afhængighedsfølelsen*. Og så *småkongefølelsen!* - Gennem skiftende tider har »en ny tids bonde« stået på sin toft, og lyttet ud mod lærkesangene. Han tænker måske på, at fædrene har trukket kulturens spor med plovjernet i mulden på de samme agre, hvor han og familien nu har sit virke - og han skuer - med stille glæde i sindet, udover marker og skov, til grænserne for hans lille kongerige. Han tænker vist på sin højskolesangbog, og det nynner i hans sind: »Min fader var bonde, en bonde er jeg, og sønnerne bliver det siden. Vi valgte at leve den ligeste vej, som korn under stråenes skriden. Vi skylder vort land hver en duftende sang; til tak vil vi dyrke dets bølgende vang, at Danmark kan blomstre i tiden«.

Og så går da bonden og hans viv til sognets gamle kirke, for efter traditionen at takke for årets gaver. Han takker for sundhed og kræfter, for gode naboer og medhjælp, for lykke og vel-signelse i stald og lade. Det er til at undres over, at der aldrig har været en særlig søndag i året, hvor skomager og bager og skolelærer fik en tilskyndelse til at takke for noget. Det kunne endda være, at de andre stænder i riget går rundt og føler sig skuffede over at være forbigået, så deres »høstoffer« bliver hvor det er. Det var nok ikke af vejen med en almindelig »taksigelsesdag« i vor kirke.

Men bonden ved, han er bestyrer af betroet gods - og det er han taknemlig for!

Og lad så salmebogens nr. 675 udtrykke for os, hvad vi *også* føler som slægtsgårdsfolk:

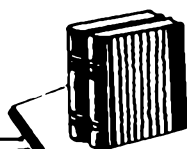
Du gav mig, o Herre en lod af din jord,  
som jeg nu min egen må kalde.  
Du gav mig et dagværk og brød til mit bord.  
Her lever jeg trygt på dit mægtige ord,  
der taler til mig som til alle.  
Her bygtes mit bo, her nyder jeg ro  
og kan Dig med glæde påkalde.

Af henfarne slægter jeg arved den vang,  
hvis muld jeg for udsæd nu pløjer.  
Her rydded de marken for stene engang  
og dyrked den siden med suk eller sang.  
Nu Herre, for dig jeg mig bøjer:  
den mark, som blev min, var altid dog Din,  
min tanke til Dig jeg ophøjer.

Så lær mig at leve, o Gud, som jeg kan,  
frimodigt som fuglen i skov,  
at takke for regnen, som vander mit land,  
for solskin og varme i sommerens brand,  
for avl i min lade Dig love.  
Hvad magted jeg vel, om Du ej gav held?  
Det vokser jo, medens vi sove.

Så lær da, Herre, at Dig til behag  
jeg bruger det pund, mig blev givet,  
at fylde med hæderligt virke min dag,  
at hjælpe og værne om den, som er svag,  
at elske, thi deri er livet.  
Og giv mig til sidst et navn, Herre Krist,  
som er i din livsbog indskrevet!

*Niels Høeg Hørring.*



## BOGANMELDELSER

### Petter og Fruen

Rosenkilde og Baggers energiske forlagsfuldmægtig Drude Nielsen har udsendt en henrivende lille bog. Stor novelle - lille roman efter behag: »Petter og Fruen«. Tilsyneladende en bagatel, men i realiteten et stykke fint dybdepsykologi om et for 50 år siden næsten utænkeligt forhold mellem »Upstairs and downstairs«. De har brug for hinanden disse to kvinder, der er skildret med stor menneskevarme, og bogens ramme er tillige et stykke kulturhistorie fra en verden, der var engang. Læseværdig og egnet til julegavebordet.

*H. H.*

### Danmark i hundrede år

Gads forlag har under redaktion af Nils Holdgaard Sørensen udsendt 2 første bind af et værk om Danmark fra 1870 til 1970. I bind 2 - Partier og klasser - finder vi på siderne 20 og 21 en omtale med billeder af Holger Buch Juuls gård »Jægergaarden« ved Vejle.

Her i bladet vil vi i næste nummer give en beskrivelse af gårdens drift indenfor de sidste 50 år.

*H. H.*

## Velkommen til nye medlemmer

Gårdejer Hans Ove Sahl,  
»Lindegården«, ,  
Kværsløkke 22, Kværs,  
6382 Tørsbøl.

Gårdejere  
Marianne og Erik Miller Sehested,  
»Tvilum Østergård«,  
Krogårdsvej 1, Tvilum,  
8882 Fårvang.

Gårdejer Flemming Petersen,  
»Tunebjerggaard«,  
Kalundborgvej 4, Løve,  
4270 Høng.

Gårdejer Henning Larsen,  
»Skyggedal«,  
Ulriksdalsvej 3,  
4840 Nr. Alslev.

Gårdejer Bernhard Bonde,  
Odensevej 60, Villumstrup,  
5862 Herrested.

Gårdejer Christa Christiansen,  
»Philipsborg«,  
Ullerup,  
6400 Sønderborg.

Gårdejer Svenning Sørensen,  
Frammelev,  
7861 Balling.

A. Vestergaard,  
Post-Box 209,  
3940 Frederikshåb.

Regnskabskonsulent  
K. Poulsen Winther,  
Amdalgaardsvej 60, Illero,  
9800 Hjørring.

Gårdejer H. C. Munch  
»Dammegaard«,  
Pederskervej 2,  
3720 Åkirkeby.

Gårdejer Asta Petersen,  
»Langdyssegaard«,  
Næsby,  
4171 Glumsø.

Gårdejer Andreas E. Aagaard,  
»Egeberg«,  
Plougsvadvej 10, Jernvedlund,  
6771 Gredstedbro.

Gårdejer Thorkild Thoustrup,  
»Møltøft«,  
Sønder Saugstrupvej 3,  
7500 Holstebro.

Gårdejer  
Anders Toft Bjerg Pedersen,  
»Ø. Bjerg«,  
Tingvej 27, Vejrum,  
7600 Struer.

Gårdejer Magnus Øllgaard,  
»Nørgaard«,  
Vuskærvej 23, Tilsted,  
7700 Thisted.

Gårdejer Svend Høgh,  
Krogsbækvej 6, Karlby,  
8543 Hornslet.

Gårdejer Carl Aksel Nielsen,  
»Kolbækgaard«,  
Mølhaugvej 11, Ellerup,  
8883 Gjern.

Gårdejer Viktor Hedegaard,  
»St. Hedegaard«,  
Borbjerg,  
7500 Holstebro.

Gårdejer Olaf Villumsen,  
Bavnevej 45, Vorde,  
8831 Løgstrup.

Gårdejer Anders Hansen,  
»Dalbakkegaard«,  
Dalbakkevej 2,  
4894 Ø. Ulslev.

Gårdejer Harald Jørgensen Skovrup,  
»Toftegaard«,  
Farrisvej 13, Højrup,  
6070 Christiansfeld.

Gårdejere  
Grethe og Søren Jørgensen,  
»Toftegaard«,  
Skolegade 12, Skørpinge,  
4200 Slagelse.

Gårdejer Carl Andersen,  
»Klintegaard«,  
Godthåbsvej 16,  
4840 Sdr. Alslev.

Gårdejere  
Estrid og Didrik Grønbæk,  
»Grønbæk«,  
Grønbækvej 5, Tvis,  
7500 Holstebro.

Gårdejer Erik Bjørn Kofoed,  
»Duebjerggaard«,  
Duebjergvej 2,  
3790 Hasle.

Gårdejer Anthon Nørgaard Gilberg,  
»Nørgaard«,  
Idumlundvej 12, Idum,  
7500 Holstebro.

Gårdejer Leif Mikkelsen,  
»Sinding Nedergård«,  
Sindingvej 52, Sinding,  
8600 Silkeborg.

Agronom Mogens Hedegaard,  
»Vester Hedegaard«,  
Lundergårdsvej 105,  
9491 Pandrup.

## Slægtsgaardsforeningen skal ansætte ny leder af Slægtsgaardsarkivet

Som det meddeles andet sted i »Slægtsgaarden« er arkivarerne nu ophørt med deres arbejde i arkivet og arkivudvalget er derfor interesseret i at modtage henvendelse fra arkivkyndige som vil påtage sig lederskabet. Arkivet kan evt. placeres et andet sted i landet.

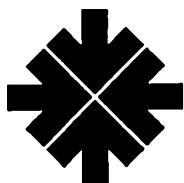
Henvendelse kan ske til arkivudvalgets formand, gdr. Vagn Mathiasen, Munkhøjgård, 3100 Hornbæk og en snarlig henvendelse er ønskelig.



# Landbrugslån til ethvert formål.

Har De brug for lån til tilbygning, sammenlægning, grundforbedring, køb af nye maskiner, udvidelse af besætning, ejerskifte eller andet, kan De roligt henvende Dem til Forenede Kreditforeninger. Vi yder

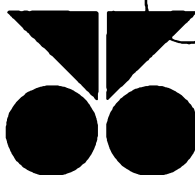
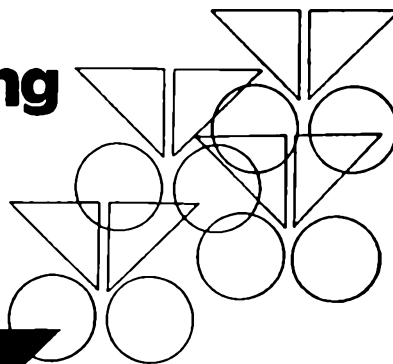
lån overalt på øerne på op til 50% af ejendommens værdi med løbetider på 10, 20 og 30 år. Lad en af vore landbrugsyndige folk kigge på Deres ejendom, så får De den rigtige belåning - hurtigt, smidigt og effektivt.



## FORENEDE KREDITFORENINGER

Otto Mønstedts Plads 11 · Postbox 333 1503 København V · Tlf. (01) 15 34 34    Mageles 2 · Postbox 343 5100 Odense · Tlf. (09) 11 77 77

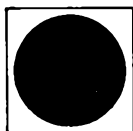
**Jyllands  
Kreditforening  
er  
specialister i  
Jylland...**



### JYLLANDS KREDITFORENING

6100 HADERSLEV: Åstrupvej 13. Tlf. (04) 52 70 00  
6950 RINGKØBING: Herningvej 3. Tlf. (07) 32 01 11  
8800 VIBORG: Sct. Mathiasgade 1-3. Tlf. (06) 62 33 33  
9100 AALBORG: Boulevarden 43. Tlf. (08) 12 38 77  
8260 ÅRHUS-VIBY J: Borgvold 16. Tlf. (06) 14 88 00





**SPAREKASSEN  
SYDJYLLAND**

# Vi skaffer penge til gårde.

**København:** Jarmers Plads 2,  
1590 København V Tlf. (01) 12 53 00

**Århus:** Åboulevarden 69,  
8100 Århus C Tlf. (06) 12 53 00

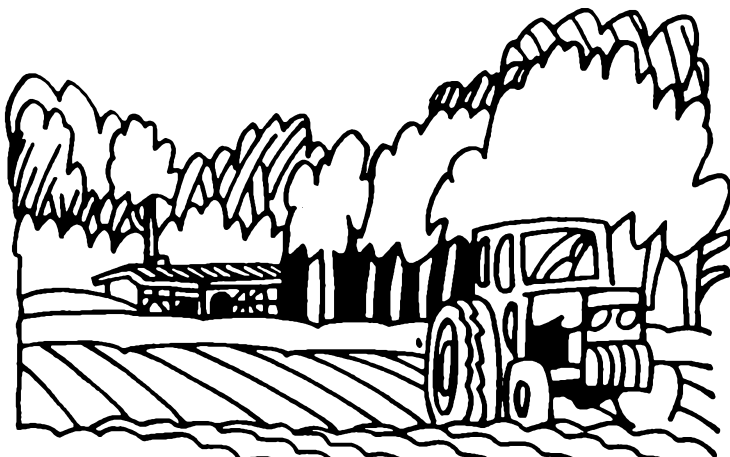
**Herning:** Viborgvej 1,  
7400 Herning. Tlf. (07) 12 53 00

**Afd.kontor i Aalborg:** Algade 38,  
9100 Aalborg. Tlf. (08) 12 53 00

**Afd.kontor i Odense:** Jernbanegade 16,  
5000 Odense. Tlf. (09) 12 53 00



**Kreditforeningen Danmark**



**Et A-rentebevis fra Andelsbanken  
giver stigende rente år for år  
- uden at Deres penge er bundet.**

 **ANDELSBANKEN**